

ШВАГЕР О.А.

асистент кафедри цивільно –правових

дисциплін та банківського права

ДВНЗ „Українська академія банківської справи

Національного Банку України”

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ СИСТЕМИ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Враховуючи необхідність підвищення довіри до банківської системи, 23 лютого 2012 року було прийнято новий закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» (далі - Закон), який визначив своєю метою захист прав і законних інтересів вкладників банків, зміцнення довіри до банківської системи України, стимулювання залучення коштів у банківську систему України, забезпечення ефективної процедури виведення неплатоспроможних банків з ринку та ліквідації банків.

Нормами цього Закону встановлюються правові, фінансові та організаційні засади функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб, повноваження Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі - Фонд), порядок виплати Фондом відшкодування за вкладами, а також регулюються відносини між Фондом, банками, Національним банком України, визначаються повноваження та функції Фонду щодо виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків.

Новелою є наділення Фонду функцією щодо виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків.

Відповідно до ст. 2 Закону, система гарантування вкладів фізичних осіб - сукупність відносин, що регулюються цим Законом, суб'єктами яких є Фонд, Кабінет Міністрів України, Національний банк України, банки та вкладники.

Таким чином ми можемо виділити наступні елементи системи гарантування вкладів: об'єктом буде сукупність відносин, що регулюються Законом; суб'єктами - Фонд, Кабінет Міністрів України, Національний банк України, банки та вкладники.

Характеризуючи відносини, які складають об'єкт системи гарантування вкладів, можна виділити їх класифікацію: 1) відносини, пов'язані з організацією функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб; 2) відносини, які пов'язані з визначенням правового статусу Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (надалі - Фонд); 3) відносини, які визначають порядок виплати Фондом відшкодування за вкладами; 4) відносини між Фондом, банками, Національним банком України; 5) відносини, які пов'язані із здійсненням Фондом функції щодо виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків.

Відносно суб'єктного складу системи слід зазначити наступне.

На нашу думку, можна виділити 2 групи суб'єктів: I – основні, до яких відносяться Фонд, банки та вкладники; II – такі, що опосередковано беруть участь в діяльності системи – Національний банк України та Кабінет Міністрів України.

Щодо другої групи, то такі висновки виходять з того, що Фонд підзвітний Кабінету Міністрів України та Національному банку України, але органи державної влади та Національний банк України не мають права втручатися в діяльність Фонду щодо реалізації законодавчо закріплених за ним функцій і повноважень. Взаємодія Фонду з Національним банком України та органами державної влади здійснюється в межах, визначених цим Законом, іншими актами законодавства.

Правовий статус Фонду визначається Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» і надає характеристику його повноважень та функцій.

Стаття 17 Закону вказує на те, що Учасниками Фонду є банки. Участь банків у Фонді є обов'язковою.

Вичерпну інформацію щодо правового статусу банку як суб'єкта правовідносин містять норми закону України «Про банки та банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III.

Згідно статті 1058 Цивільного кодексу України вкладником слід вважати особу, яка уклала з банком договір банківського вкладу (депозиту), за яким одна сторона (банк), що прийняла від другої сторони (вкладника) або для неї грошову суму (вклад), що надійшла, зобов'язується виплачувати вкладникові таку суму та проценти на неї або дохід в іншій формі на умовах та в порядку, встановлених договором. Так, вкладником може бути як юридична, так і фізична особа.

Враховуючи все вище викладене, на сьогоднішній день можна виділити декілька нерозв'язаних проблем, які існують у функціонуванні системи гарантування вкладів в Україні: 1) відсутність правового механізму включення інших осіб, які провадять депозитні операції окрім банків (наприклад, кредитні спілки) до системи суб'єктів гарантування вкладів фізичних осіб в Україні; 2) відсутність правового механізму захисту прав вкладників відмінних від фізичної особи – юридичних осіб.

Швагер О. А. Правове регулювання визначення елементів системи гарантування вкладів фізичних осіб / О. А. Швагер // Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XVII Всеукраїнської науково-практичної конференції (30-31 жовтня 2014 р.) / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України» – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2014. – С.190-191.